

aurora
LIICEANU

Putere și sânge
O aventură indiană

POLIROM
2018

© 2018 by Editura POLIROM

Această carte este protejată prin copyright. Reproducerea integrală sau parțială, multiplicarea prin orice mijloace și sub orice formă, cum ar fi xeroxarea, scanarea, transpunerea în format electronic sau audio, punerea la dispoziția publică, inclusiv prin internet sau prin rețele de calculatoare, stocarea permanentă sau temporară pe dispozitive sau sisteme cu posibilitatea recuperării informațiilor, cu scop comercial sau gratuit, precum și alte fapte similare săvârșite fără permisiunea scrisă a deținătorului copyrightului reprezintă o încălcare a legislației cu privire la protecția proprietății intelectuale și se pedepsesc penal și/sau civil în conformitate cu legile în vigoare.

Pe copertă: © Ysbrand Cosijn/Shutterstock.com;

© Diana Savich/Shutterstock.com (colaj)

Foto autoare: revista *Tango*

www.polirom.ro

Editura POLIROM

Iași, B-dul Carol I nr. 4; P.O. BOX 266, 700506

București, Splaiul Unirii nr. 6, bl. B3A, sc. 1, et. 1,

sector 4, 040031, O.P. 53

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României:

LIICEANU, AURORA

Putere și sânge: o aventură indiană / Aurora Liiceanu. – Iași: Polirom, 2018

ISBN print: 978-973-46-7196-0

ISBN ePub: 978-973-46-5342-3

ISBN PDF: 978-973-46-5343-0

159.9

929

Printed in ROMANIA

Cuprins

Introducere inconfortabilă, dar necesară.....	5
Povestea Mehr-un-Nissei	17
Jahanara și Roshanara: surori dușmance	41
Aurangzeb și cele două surori	63
Nepoata surorilor: Zebunnissa	85
Povestea lui Akbar	99
Prințesa cu trup de trandafir: Gulbadan.....	117
Anarkali: o iubită care poate a existat, poate nu.....	131
Marele jaf al averii mogule și aventura unui diamant.....	145
Stingerea Imperiului Mogul și ultimul împărat	169
Iubire nepermisă și sânge amestecat	177
O prințesă șterge praful istoriei	195
Epilog	205
<i>Bibliografie selectivă</i>	<i>207</i>

Babur a fost una dintre cele mai semnificative figuri ale istoriei indo-islamice, în perioada domniei sale influența timuridă asupra artei și arhitecturii islamice estice fiind uriașă. Poate că așa s-a ajuns ca unul dintre urmașii lui să construiască Taj Mahalul, cum am văzut.

În memoriile sale, considerate de istorici „candide“, el a descris lumea înconjurătoare, dușmanii, prietenii, familia, orașele și satele, clima, animalele și chiar fructele pe care nu le cunoștea. Sunt interesante pentru a vedea cum se uita la lume și cum gândea lumea un om acum cinci sute de ani, și ne uimește mai ales firea lui introspectivă într-o epocă în care timpul nu permitea asemenea trăiri.

Psihismele lui erau centrate pe victorie și mărire. Pofta lui de a cuceri teritorii, de a ajunge la mărire, l-a făcut să fie necruțător cu cei învinși; a invadat și a ucis fără remușcări pe oriunde a trecut. Vroia spații cât mai întinse și bunurile celor cuceriți, oamenii învinși nu contau și nu avea milă de viețile lor. Viața însemna bătălii.

Moderația nu era o virtute recunoscută la acea vreme. Toți invadatorii erau nemiloși. Când agresorul învingea, dictatul prudenței de a preveni ostilități cerea reducerea resurselor celor învinși – evident, și a resurselor umane, a vieților lor – și stăpânirea unei părți cât mai mari din teritoriul acestora.

Dar să ne întoarcem la nepotul lui, Akbar cel Mare. A trăit între 1542 și 1605, conducând Imperiul Mogul timp de 49 de ani, între 1556 și 1605. Tatăl său, împăratul Humayun, a fost detronat și a trăit în exil 15 ani până a revenit la putere. Un general turc a făcut mari eforturi pentru a-l readuce pe tron pe Humayun, care, în exil fiind, se dedase la o viață leneșă, plină de plăceri, trăind în dezordine și haos din cauza consumului excesiv de opium. Poate și din cauza deznădejdiei de a se simți fără putere. După doi ani de indolență în exil i s-a născut un fiu, Akbar. După ce a recâștigat tronul, Humayun a căzut pe scara palatului și de la această căzătură i s-a tras moartea.

Akbar avea 13 ani când s-au întâmplat acestea și s-a văzut înscăunat ca al treilea împărat mogul. Regența și-a asumat-o un general, Bairam Han. Akbar, fiind atât de tânăr, a acceptat regența, dar la vârsta de 17 ani, frământat de nerăbdarea de a domni, și-a dorit tronul cu toate drepturile care i se cuveneau ca împărat. Această pretenție a tânărului Akbar l-a nemulțumit pe general, care a adunat o armată și s-a ridicat împotriva lui. Armata lui Akbar, luptând vitejește, l-a învins, avându-l în frunte pe Akbar însuși.

Generalul a fost prins și adus în fața lui Akbar. Spășit, desculț și cu turbanul căzut de pe cap, a așteptat hotărârea acestuia. Umilința lui era mare, iar asta l-a impresionat pe Akbar, care, conform

obiceiurilor vremii și locului, ar fi fost cu totul îndreptățit să-l omoare în modul cel mai crud. Hotărârea lui i-a uimit însă pe toți. El și-a amintit cum generalul devenit rebel l-a ajutat pe tatăl său să-și recâștige tronul și cu câtă grijă l-a înconjurat după moartea acestuia, pe când era încă un copil.

Akbar l-a iertat și l-a tratat cu multă onoare, așezându-l în dreapta lui, lângă tron. Apoi, în fața întregii curți imperiale, i-a dat generalului dreptul de a face o alegere: să devină guvernatorul unei provincii a Imperiului Mogul și să-și dovedească în viitor fidelitatea față de familia imperială sau să plece în pelerinaj la Mecca. Generalul a găsit că devoțiunea religioasă este mai presus de orice putere pământească și, fiind mândru, a ales pelerinajul la Mecca. Akbar i-a respectat dorința. I-a pus la dispoziție o escortă potrivită onoarei de care se bucura generalul, pentru a-l însoți până la Mecca. Pe drum, generalul a fost ucis de un afgan.

Akbar a fost sincer afectat de această întâmplare nefericită, a arătat multă mâhnire și a hotărât să-l ia sub protecția lui pe fiul generalului, un copil de doar 4 ani.

Despre viața lui Akbar a scris, așa cum am arătat, Abu'l-Fazl, care trăia la curtea lui. Textul era ilustrat, scris în limba persană. Scrierea memoriilor a durat mult, șapte ani. În ele se povestea despre prima soție a lui Akbar, o vară cu care s-a căsătorit când amândoi

aveau 14 ani. Din nefericire, nu au avut copii; ea a adoptat un nepot al lui Akbar, prințul Khurram, care va deveni și el împărat, cu numele de Shah Jahan, tatăl celor două surori, Jahanara și Roshanara, și al lui Aurangzeb.

Akbar a avut multe soții, dar prima i-a fost cea mai apropiată. Era iertător și înțelegea pasiunea oamenilor pentru putere, dar, în același timp, știa că din această pasiune se nasc intrigi și trădări. În exil fusese crescut de un unchi. Nefiind cu părinții lui, a fost îngrijit de foarte mic de o doică, pe nume Maham Anga. Akbar era foarte atașat de ea, fiindu-i foarte recunoscător pentru dragostea cu care l-a crescut. Sângele însă apă nu se face.

Doica era pe cât de loială și devotată lui Akbar, pe atât de ambițioasă și de calculată. Știa prea bine că era într-o poziție foarte apropiată de împărat. Fără îndoială că ea i-a fost alături lui Akbar încă de la nașterea lui. L-a păzit de pericole, l-a ajutat când, tânăr fiind, se arăta îngrijorat de viitorul lui, când traversa perioade de neliniște și de confuzie. Atașamentul lui Akbar față de doica lui avea deci rădăcini adânci.

Numai că doica își dorea putere, recunoașterea devotamentului ei și o răsplată pentru rolul pe care și-l asumase. Avea gânduri secrete. Își dorea ca Akbar să fie atașat numai de ea, să fie încrezător în vorbele ei, să-i destăinuie tot ce-l bucură sau îl întristează, să

nu aibă nici un gând pe care ea să nu-l știe. Își dorea să stăpânească intimitatea viitorului împărat încă de când era copil. Acesta era imperiul ei.

Dar sentimentele ei față de Akbar se luptau cu iubirea față de fiul ei de sânge, pe care-l alăptase în același timp cu Akbar. Fiul ei și Akbar erau frați de lapte. Și, cum timpul trecea și atât Akbar, cât și fiul ei, Adham Han, crescuseră, ea i-a dat de înțeles lui Akbar că și-ar fi dorit ca fiul ei să cucerească și să guverneze o provincie a imperiului. Akbar s-a lăsat impresionat de dorința doicei și i-a îndeplinit-o.

Fiul doicei o moștenește pe mama sa, avea dorința năvalnică de a profita de apropierea de Akbar, își dorea să fie stăpân, era pasional și violent, apucător de avantaje și ambițios. Odată ce i s-a dat putere, a uitat cu totul că puterea supremă îi aparține lui Akbar. S-a purtat ca un guvernator nemilos, neținând seama de nimeni și de nimic.

Nimicnicia și nemernicia lui au ajuns până la urmă la urechile lui Akbar, care a hotărât să-și ia armata și să meargă să-l pedepsească. Doica a aflat prea târziu și nu a mai avut timp să-și avertizeze fiul de pericolul care-l păștea. Și de data asta Akbar a judecat moderat, ba chiar a fost iertător. Avea milă și înțelegere față de slăbiciunile oamenilor. Pe cât de blând se arăta cu ei, pe atât de puternic și curajos era în fața animalelor sălbatice.

După ce și-a iertat fratele de lapte, s-a întors la curtea imperială, la Agra, și a luat-o înaintea escortei sale, trezindu-se brusc, la un moment dat, fața în față cu o leoaică cu cinci pui. Avea 19 ani, era tânăr, neînfricat, dar nu avea experiența unui bărbat călit în confruntări cu adversitățile vieții și cu pericole imprevizibile. Poate că nici nu știa că te poți întâlni la tot pasul cu asemenea situații. Dar a dat dovadă de mult sânge rece, de curaj și de o precizie uimitoare, atacând leoaica și ucigând-o dintr-o singură lovitură.

Pe fiul dădacei lui l-a adus la curtea imperială și a avut grijă să-l urmărească pentru a nu cădea iarăși pradă ispitelor de mărire deșartă și păcatelor, care țineau de firea lui. A hotărât că independența acestuia nu putea să-i aducă decât necazuri, din cauza pulsivității lui către tiranie, gesturi necugetate și violență.

Ce era în capul acestui frate de lapte? Credea că va conduce un imperiu și nu o provincie? Nu se gândea că pentru a înființa un imperiu sunt necesare teritorii, o forță armată capabilă să le apere și o mână fermă pentru a le conduce, fără să mai amintim de adeziunea sau supunerea locuitorilor? Așa fondase Babur Imperiul Mogul, urmașilor lui revenindu-le sarcina, devenită poftă aprigă, de extindere și mărire.

Akbar a crescut într-un mediu tolerant, fapt care l-a influențat mult. Deși familia lui era sunnită, doi dintre tutorii lui erau șiiți persani și aceste influențe l-au determinat să introducă conceptul și doctrina